

Posudek vedoucí na diplomovou práci Venduly Prokůpkové

„Diskursivní obraz ženy v národě“

Téma genderové perspektivy uplatňované při interpretaci diskursů souvisejících s nacionalismem nebývá často zpracovávanou látkou. A právě otázky související s konstrukcemi ženství v období vrcholu českého nacionálního hnutí 80.-90. let 19. století se snaží ze stránek stěžejního dobového média – Národních listů – ve své zdařilé diplomové práci vyčíst Vendula Prokůpková. S ohledem na analyzovaný tisk a zvolenou metodu genderově citlivé, historicky kotvené kritické diskursivní analýzy inspirované především díly Normana Fairclougha a Ruth Wodak se jedná v českém kontextu o inovativní počín, který jasně splňuje nároky kladené na magisterskou práci.

V průběhu přípravy výzkumného designu si Vendula Prokůpková počínala nezávisle a pečlivě a při psaní diplomové práce využila též znalostí nabytých z kurzů, které absolvovala na univerzitě v Bochumi navštívené v rámci programu Erasmus. Jako vedoucí práce bych ráda vyzdvihla diplomantčin dar nezávislého kritického úsudku, schopnost pregnantně formulovat myšlenky a přehledně stavět argumentaci a demonstrovat schopnost pronikavého analytického myšlení. Třebaže se diplomantce s ohledem na časový přes způsobený souběžným studiem na další fakultě naší alma mater nepodařilo konzultovat celou diplomovou práci (analytickou část pak vůbec), mám za to, že se i tak jedná o tematicky, metodologicky i argumentačně nadprůměrný akademický text.

Vendula Prokůpková zdařile pracuje s kritickou diskursivní analýzou, nicméně s ohledem na výběr vzorku rozborovaného listu si je vědoma možných limitů svého přístupu. Diplomantka toto nijak nezastírá, právě naopak v návaznosti na reflexivní praxi feministických metodologií a epistemologií pracuje tzv. s otevřenými kartami. Periodikum Národních listů pak zasazuje do širokého kontextu politického dění vrcholného českého nacionalismu traktovaného v opozici vůči majoritnímu německému elementu a téma nacionalismu dále zevrubně přibližuje jako fenomén mající nejen politickou, občanskou, kulturní, lingvistickou či mytologickou dimenzi, ale především jako smýšlení, jež je – často nevědomě či nereflektovaně – výrazně genderované a podmíněné tradicí západního myšlení. V neposlední řadě pak studentka věnuje pozornost dobovému postavení žen ve společnosti, jakož i významu Národních listů pro utvářející se českou liberální politickou scénu. Teoretická i metodologická východiska jakož i dobový kontext se tak podle mého názoru daří Vendule Prokůpkové přiblížit mnohovrstevnatě, plasticky a čtivě.

Stojí zde za zmínku také studentčina formulační bravura – diplomová práce netrpí zbytečnou „upovídáností“ a verbální „vatou“, jazyk je přehledný, stručný, seběvědomý a žádné slovo zde není nadbytečné. Setkáme se nicméně s několika překlepy. Je jen veliká škoda, že nedostatek času způsobil jak zmatky v řazení či třídění jednotlivých podkapitol – místy jich je tolik, že například analytická část působí až fragmentárně, což komplikuje čtenářskou orientaci –, tak i nesprávné nadpisy, jež jsou mnohdy zavádějící. Jmenujme tu například fakt, že obsah práce je zde nadepsán jako Seznam použité literatury (str. 94). (Mimochodem, skutečný seznam použité literatury je svou délkou vskutku úctyhodný, navíc se jedná výlučně o relevantní zdroje a studentka se všemi příkladně pracovala.) Nešťastné je bohužel i to, že práce je zakončena nedopsanou větou (str. 84). Jedná se zde totiž o prohřešky, jež by bylo možné snadno odstranit pozornějším zeditováním finální verze diplomové práce. Tato formální pochybení nicméně nehodnotím s ohledem na výslednou známku jako závažná. Spíše zde zamrzí skutečnost, že analytická část je s ohledem na spěch v závěrečném „finiši“ v porovnání s dalšími kapitolami neúměrně krátká. Rozhodně však není „spíchnutá horkou jehlou“; Vendula Prokůpková v analytické části předvádí výtečný „analytický koncert“. Například genderová a žánrová analýza nekrologu herečky Otílie Malé je demonstrací perfektního pozorného čtení a bezchybné aplikace diskursivní analýzy (str. 68-73), jež by si v rozšířené a upravené verzi zasloužila být publikována v odborném časopise. Nejinak je tomu pak v případě rozboru povídky tematizující „poněmčování se“ z pragmatických důvodů. Prokůpková si při analýze všímá toho, jak se čeští pisatelé situují jako skromní

ba chudí, čímž se vymezují vůči údajnému materialismu německy mluvícího obyvatelstva. V návaznosti na to se pak diplomantka zabývá otázkou genderovanosti soutěžících jazyků a novinářských žánrů: je například čeština v podřízeném postavení vůči němčině, protože se jedná o jazyk o uznání usilující skupiny obyvatelstva, nebo sama v sobě svou strukturou, slovní zásobou a vyjadřováním nese něco, co ji staví do němčině podřízeného, tedy femininního postavení? Tomuto tématu se též věnuje Marcin Filipowicz v nedávno publikovaném článku v České literatuře.

Jak jsem již zmínila, jediným nedostatkem předkládané diplomové práce je podle mého názoru příliš malý rozsah analytické části, která by s ohledem na kvalitu toho, co diplomantka stihla sepsat, byla rozhodně velice zajímavou studií genderovanosti českého nacionalismu 19. století. Vendula Prokúpková totiž jasně dokazuje, že analytické myšlení je jí vlastní a o to více nevytěžený potenciál, který se v ní a v práci skrývá, zamrzí. Proto bych diplomantku ráda vyzvala, aby u obhajoby zmínila další vhodný text z Národních listů, který by bylo vhodné rozeanalyzovat, a jaké výsledky by genderová analýza přinesla.

Práci rozhodně **doporučuji k obhajobě a s ohledem na výše řečené navrhuji hodnotit známkou horší „výborně“**.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze 5.9.2014